

Reactie Consultatie nota Frequentiebeleid 2016

Quality RTV BV

Drs. R. Poeze, mediadeskundige. (Studie Massacommunicatie)

1) Onderscheid Telecom en Massacommunicatie

Het meest in het oog springend bij deze Nota frequentiebeleid is dat onderscheid tussen telecommunicatie en massacommunicatie wordt gemaakt. Bij dat laatste wordt omroep bedoeld.

Bij telecommunicatie, waarvoor vaak etherfrequenties nodig zijn, is het relatief eenvoudig te regelen welk deel van het frequentie spectrum hiervoor wordt gebruikt. Het gaat meestal om een beperkt aantal gebruikers, waarvoor standaarden ontwikkeld kunnen worden, bijbehorende techniek wordt ontwikkeld en vervolgens relatief soepel en snel ingevoerd kan worden. Dat geldt ook voor aanpassingen. Bijvoorbeeld taxi communicatie.

Bij massacommunicatie gaat het zoals bij omroep om de zeer grote aantallen en een hoog percentage van de bevolking. Vanwege de massa is sprake van inertie, traagheid, waardoor invoering en aanpassing veel omslachtiger is, langer duurt en veel grotere gevolgen heeft. Hier is het Algemeen Maatschappelijk belang grotendeels de belangen van de gebruikers, en dat is een zeer grote massa, een zeer grote rol spelen. Een transitie naar een ander systeem moet dan ook met de grootste terughoudendheid worden gedaan. Daarbij moet ook goed naar de markt worden gekeken. In deze nota wordt digitalisering van radio-omroep van boven opgelegd. In de huidige praktijk wordt niet gekeken naar de markt, gebleken is dat de consument - radioluisteraar, nauwelijks geïnteresseerd is in DAB+. Dat komt omdat FM (en AM) voor de luisteraar goed voldoet. Hij beschikt over een groot aantal ontvangers die zelden of nooit defect raken. En dus niet vervangen hoeven te worden. Dat het ouderwetse techniek is speelt voor de consument geen rol.

Bij mobiele telefonie, eveneens voor een grote massa, is natuurlijk ook een overgang geweest van analoog naar digitaal (ATF3 naar GSM), echter hier waren de verschillen voor de consument kennelijk wel duidelijk, waardoor GSM al snel omarmd werd.

2) Schaarse frequenties

In de nota frequentiebeleid 2016 wordt nauwelijks of geen rekening gehouden met het verschil Telecommunicatie en Massacommunicatie.

Dat wringt zich met name bij de schaarse frequenties. Ook voor omroep is bij delen van het frequentie spectrum sprake van schaarste, dat is bijvoorbeeld bij FM evident. De vraag is groter dan het aanbod. Dat betekent dat er een verdeel methode moet worden gehanteerd zoals een veiling. Helaas wordt daarbij alle omroep buiten het Publieke Domein gebrandmerkt als een economische activiteit, gericht op opbrengst maximalisatie. Bij Telecommunicatie is dat vaak het geval, bij Omroep is inhoud een belangrijk element en sprake van gebruik niet gericht op economische activiteiten. Zo zijn er doelgroep omroepen, bijvoorbeeld van religieuze aard of met een etnische achtergrond. Deze omroepen kunnen niet meedoen met een veiling waar kapitaalcrachtige partijen de dienst uitmaken. Dat betekent dat met dit voorgestelde beleid er geen ruimte is voor een niet op winst gerichte vorm van omroep buiten het Publieke bestel. Dat daar vraag naar is blijkt uit de aanwezigheid van zenders als Groot Nieuws radio, Radio Maria, Hindoestaanse omroepen. Quality RTV wil graag een landelijke 50+ zender beginnen.

Clausulering is geen oplossing omdat de voorwaarden niet goed aansluiten bij de praktijk en deze vaak zeer moeilijk te handhaven zijn. Zo worden de inhoudelijk voorwaarden bij FM frequenties zoals regiogerichtheid niet of nauwelijks gehandhaafd. Tevens leidt dit tot discussie en juridische procedures wat nu eigenlijk de voorwaarden precies zijn.

Beter is het delen van het spectrum te reserveren voor dit soort omroep, waarbij de ideologische doelstelling duidelijk moet zijn. In de USA is een deel van de FM band gereserveerd voor omroep van universiteiten en andere maatschappelijke instellingen. In Nederland zou de MG band hiervoor gebruikt kunnen worden, wat al deels de praktijk is.

Bij schaarse telecom frequenties voor mobiele telefonie, waar de economische belangen zeer groot zijn, is een veiling wel goed te onderbouwen.

3) Verlengen schaarse frequenties

Bij schaarse frequenties is verlengen niet mogelijk. Dat is voor een aantal telecommunicatie activiteiten te onderbouwen, Hier speelt content geen rol, of is deze niet afhankelijk van de vergunninghouders zoals bij telefonie.

Bij omroep is niet verlenging uiterst merkwaardig en omstreden.

In onze samenleving zijn veel zaken schaars, in het dichtbevolkte Nederland is grond een schaars goed. Ook locaties voor bijvoorbeeld detailhandel is schaars, vooral in veel gevraagde gebieden zoals de Kalverstraat in Amsterdam.

Toch wordt hier geen termijn ingebouwd voor het verkregen gebruik hiervan. Een huurovereenkomst kan een termijn kennen, maar in de praktijk is er vrijwel altijd sprake van stilzwijgende verlenging en zelfs een zekere huurbescherming. Dat betekent dat niet alles wat schaars is telkens opnieuw geveild hoeft te worden.

Bij schaarse frequenties niets van dat alles, je "huurt" ze van de overheid (gebruiksrecht) maar de termijn loopt onverbidde af. Daarna worden de frequenties opnieuw geveild.

Bij Omroep moet veel meer naar het Algemeen Maatschappelijk Belang worden gekeken, in plaats van alleen maar het belang van marktpartijen. Het belang van de luisteraars moet voorop staan. Deze hebben geen belang bij telkens wisselende omroepen waarbij hun vertrouwde programma's massaal worden ingewisseld voor anderen. Zij hechten zozeer aan hun zender dat ze daarvoor in het verleden zelfs massaal voor de straat op gingen (Demonstratie in Den Haag tegen de Anti Veronica wetten)

Het publieke belang kan niet eenzijdig bij de Publieke Omroepen worden gelegd. Er zijn genoeg partijen die niet via het Publieke Bestel kunnen werken en zelf een zender willen beginnen, zoals je ook een krant of tijdschrift voor een doelgroep kan uitgeven. Er zijn nu al een aantal omroepen die noch bij het Publieke noch bij Commerciële domein zijn in te delen, zoals doelgroep omroepen. Borgen van het publieke belang via de publieke omroep is volstrekt onvoldoende. Bovendien is de praktijk van de publieke omroepen ook aan discussie onderhevig.

Voor Omroep is niet verlengen en opnieuw veilen een uiterst omstreden praktijk. Zo is nu al voor de tweede keer een herverdeling tegengehouden, mede door ingrijpen van de Tweede Kamer. In het buitenland, met name in de westelijk hemisfeer, (Noord en Zuid Amerika) is van opnieuw verdelen geen sprake. Daarvoor kunnen we geopolitiek dicht bij huis blijven door te kijken naar de Antillen. Binnen het Koninkrijk der Nederlanden is op de eilanden (Aruba, Curaçao) nooit sprake van herverdelen en houden de vergunninghouders hun frequenties voor altijd, vaak met stilzwijgende verlenging. Opnieuw veilen zou daar als zeer ongewenst en zelfs waanzinnig worden bestempeld.

Nieuwkomers kunnen met overname op de markt komen.

3) Schaarste of Geen Schaarste.

Bij Omroep moeten we een onderscheid maken tussen twee analoge systemen en een digitaal systeem.

Het gaat om AM en FM, en het digitale DAB+ radio.

Uit de nota is volstrekt onduidelijk wanneer er nu wel of niet sprake is van schaarste. Er wordt geen enkel criterium genoemd waardoor er sprake is van willekeur. Dat is het meest opvallend op de AM band, waar enerzijds frequenties als schaars worden verdeeld en verlengd en anderzijds

frequenties worden verdeeld als niet schaars. Er wordt weliswaar onderscheid gemaakt in vermogen, maar in het vigerende beleid wordt nergens onderbouwd waarom bij dit gekozen vermogen het onderscheid in status moet worden gemaakt. Een dubbel regime, schaars en niet schaars, op een omroepband is uitermate verwarrend en niet uit te leggen.

Als het niet goed duidelijk is of er sprake is van schaarste kan, ook ter bespoediging van snelle verdeling, een VOA (Verdeling op Afroep) worden gehouden. Mocht er meer vraag zijn naar een bepaalde frequentie dan past een eenvoudige veiling. Dit lijkt uitermate geschikt voor de AM band, waarbij nadrukkelijk rekening moet worden gehouden naar de vraag uit de markt, zoals het gewenste vermogen.

4) Afschakelen van analoge omroepbanden niet doelmatig.

Het beleidsvoornemen, zoals verwoord in de Nota, is afschakelen van analoge omroep technieken.

Dit is volstrekt ondoelmatig.

Met name bij de AM band is er geen enkele bestemming te vinden waardoor afschakeling vernietiging van spectrum betekent. Het beperken tot zeer kleinschalige hobby omroep is de facto ook een vernietiging omdat een doelmatiger gebruik wordt tegengehouden.

Ook bij FM blijkt geen echte goede bestemming voor het spectrum te vinden.

Thans is er sprake van schaarste bij de DAB+ frequenties, dat zal ook niet definitief opgelost zijn bij vergroting van de DAB capaciteit.

Het opheffen van AM en FM banden betekent dus geen bijdrage aan opheffen van de schaarste, is ondoelmatig en ongewenst, alleen al om milieuredenen. Het gaat om massacommunicatie, dus wordt een grote massa aan ontvangst apparatuur vernietigd. Per huishouden zijn er gemiddeld 6 analoge ontvangers aanwezig. Afschakeling analoog betekent een afvalberg van meer ca. 36 miljoen radio toestellen.

Ook is gebleken dat DAB+ uiterst inefficiënt omspringt met regionale en lokale omroep distributie. Deze legt een ongewenst groot beslag op het frequentie spectrum. DAB+ is het meest efficiënt voor grote gebieden, zoals landelijke omroep. Voor regionale en lokale omroepen is FM veel efficiënter. In Noorwegen wordt in 2017 de FM band uitgeschakeld, maar niet voor lokale en regionale omroepen.

Voor doelgroep zenders is de AM nog uitermate geschikt. Zo wil Groot Nieuws Radio dat landelijk uitzendt op MG deze praktijk nog lange tijd voortzetten.

DAB+ is interessant als aanvulling op de bestaande banden, niet als vervanging.

Dit alles nog los van de discussie of DAB+ wel een betere geluidskwaliteit oplevert dan FM.